

EL VAIXELL URUGUAY

DE TRANSATLÀNTIC A PRESÓ FLOTANT

AMB L'ADVENIMENT DE LA REPÚBLICA, EL VAIXELL INFANTA ISABEL DE BORBÓN, DE LA COMPAÑIA TRANSATLÀNTICA ESPAÑOLA, VA SER REBATEJAT COM A URUGUAY. EL PRESIDENT COMPANYS I ELS CONSELLERS DEL GOVERN CATALÀ HI VAN ESTAR DETINGUTS DESPRÉS DELS FETS D'OCTUBRE DEL 1934.

ANC / FONS JOSEP MARIA SAGARRA I PLANA

L'ANY 1912, la nau Infanta Isabel de Borbón, de la Compañía Transatlántica Española, va ser construïda a les drassanes escoceses William Denny & Bros. El nou vaixell, de 14.700 tones i 145 metres d'eslora, cobria la línia Barcelona-Buenos Aires fent diverses escales. Tenia capacitat per a 1.376 passatgers, però només 159 gaudien dels luxes de la primera classe, com ara el menjador Lluís XVI i el vestibul estil imperi.

Amb l'adveniment de la Segona República, les navilieres van rebatejar els vaixells, a fi d'eliminar qualsevol referència a la monarquia, i l'Infanta Isabel de Borbón va passar a ser conegut com l'*Uruguay*. El darrer viatge, a l'Argentina, el va fer el 1934. Aleshores, el govern republicà el va requisar,

el va amarrar al Port de Barcelona i el va convertir en presó, una funció que va desenvolupar durant els Fets d'Octubre, quan l'executiu català va declarar l'Estat català des de la plaça de Sant Jaume.

POMPEU FABRA, UN PRES MÉS

Arran d'aquests fets, fins a 2.500 persones van ser tancades a l'Uruguay, entre elles el president de la Generalitat, Lluís Companys, juntament amb els seus consellers, però també altres figures culturals destacades, com Pompeu Fabra. En aquell moment, el vaixell ja no tenia els luxes d'abans. Els polítics catalans van patir de primera mà unes condicions de vida deploables a la presó flotant. A l'espera de judici, vivien amuntegats a les ca-

bines i a les bodegues, amb una ventilació pèssima i sense pràcticament menjar ni aigua.

La funció de l'Uruguay com a presó va continuar amb l'esclat de la Guerra Civil. El control del vaixell va quedar a mans del Comitè de Milícies Antifeixistes i, a partir del maig del 1937, se'n va fer càrrec el Servei d'Informació Militar (SIM). A bord hi havia tota mena de presos: delinqüents comuns, polítics i militars. D'entre tots, destacaven el general Manuel Goded i Alvaro Fernández Burriel, caps de la insurrecció militar a Catalunya, que van ser jutjats en consell de guerra a la mateixa nau l'11 d'agost del 1936.

FAM, BRUTÍCIA I RATES

Durant el conflicte, les condicions sanitàries al vaixell van empitjorar. L'ambient era sinistre, els presoners eren torturats i les plagues de rates, la brutícia i la fam es van convertir en penúries habituals. Les famílies preocupades pel destí dels seus s'acostaven al vaixell per intentar localitzar-los, parlar amb ells o llançar-los menjar.

El principi del final de l'Uruguay va arribar el 16 de gener del 1939, quan l'aviació franquista, en un atac contra el Port de Barcelona, el va enfonsar parcialment. Durant la confusió, molts presoners van aprofitar per llançar-se a l'aigua i fugir; la resta van ser executats o alliberats, en funció de la ideologia. Al final de la guerra, la nau va ser reflatada, però com que no tenia les condicions per navegar, el 1942 va ser desballestada, a València.

ANTONI CASINOS
Autor del blog
envisitadecortesia.com

HO SABIES?

Altres vaixells presó

L'*Uruguay* és el vaixell-presó més conegut de la Guerra Civil a Catalunya, però no l'únic. Al Port de

Barcelona, també hi havia l'Argentina (antic Reina Victòria Eugènia) i el Villa de Madrid. Al Port de Tarragona, hi

havia amarrats el Cap Cullera i el Río Segre, on també es van celebrar judicis, a conseqüència dels quals van morir

assassinades més de dues-centes persones. Més tard, també es van fer servir el Mahón i l'Isla de Menorca.